

Sygn. akt IV U 58/24

POSTANOWIENIE

6 lutego 2024 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sieradzu

IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący sędzia Sławomir Górny

po rozpoznaniu 6 lutego 2024 roku w Sieradzu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o odstąpienie od żądania zwrotu należności

w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu

postanawia:

1. Oddalić wniosek A. W. o zwolnienie od kosztów sądowych.
2. Oddalić wniosek A. W. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Sygn. akt IV U 58/24

UZASADNIENIE

Decyzją z 2.01.2024r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił A. W. odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń określonych w decyzji z 1.03.2019r. w łącznej kwocie 221.940,44zł. która jest prawomocna.

W odwołaniu od powyższej decyzji w/w wnosił o zmianę decyzji i odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń określonych w decyzji z 1.03.2019r. za okresy tam wskazane w łącznej kwocie 221.940zł., w tym z tytułu należności głównej w kwocie 160.319,22zł. oraz odsetek w kwocie 61.621,22zł. Wnosił o przeprowadzeni dowodu z przesłuchania stron z ograniczeniem do jego osoby, na fakt sytuacji materialnej i osobistej. Wnosił także o zwolnienie od kosztów sądowych w całości i przyznanie pełnomocnika z urzędu z uwagi na sytuację materialną.

Jak wynika z oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, A. W. prowadzi jednoosobowo gospodarstwo domowe, jest aktywnym przedsiębiorcą. Przychód z działalności gospodarczej w 2022r. wyniósł 1240zł.; strata 26840,93zł. Przychód w 2023r. wyniósł 250zł.; strata 13715,30zł. Zobowiązania stanowią: pożyczka od siostry 47.000zł., ZUS – 221940,44zł. Majątek ruchomy stanowią: (...) rocznik 2016r. o wartości 87.500,26zł., motocykl rocznik 2016r. o wartości 59.300,22zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2023.1144 t.j.), zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek.

Stosownie do treści art. 117§2 k.p.c. osoba fizyczna, nie zwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Tym samym ustanowienie pełnomocnika z urzędu stanowi pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich szczególnie trudną sytuację materialną nie mogą ponieść kosztów pomocy prawnej pełnomocnika z wyboru bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Podkreślenia wymaga, iż udzielenie pełnomocnika z urzędu, opłacane jest tymczasowo, a najczęściej i ostatecznie, ze Skarbu Państwa. Jest to instytucja wyjątkowa, której nie można interpretować rozszerzająco, rozciągając jej stosowanie na sytuacje, nie spełniające jej dyspozycji.

Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny (art. 117§5 kpc).

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2023.1144 t.j.), w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i w sprawach odwołań rozpoznawanych przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych pobiera się opłatę podstawową wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Przepisu ust. 1 nie stosuje się do strony wnoszącej odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (ust. 2).

Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc winien więc w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnym zakresie, a dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc państwa. Pamiętać przy tym należy, iż zwolnienie osoby fizycznej z obowiązku uiszczenia przez nią opłaty sądowej (ew. przyznania pełnomocnika z urzędu) może prowadzić do sytuacji, w której dochodzenie swych racji na drodze postępowania sądowego - zwłaszcza w razie przegrania sporu przez osobę zwolnioną od kosztów sądowych - następuje na koszt Skarbu Państwa, a więc wszystkich podatników. Dlatego też zwolnienia mogą być stosowane w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją uzasadnione powody do przerzucenia ciężaru dotyczącego danej osoby na współobywateli. Z ich bowiem środków pochodzą dochody budżetu państwa, z których pokrywa się koszty postępowania sądowego w razie zwolnienia skarżącego z obowiązku ich ponoszenia (por. postanowienie SN z 19.03.2010r., II PZ 34/09, postanowienie SN z 24.09.1984r., II CZ 104/84.).

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie istnieje potrzeba ustanowienia dla odwołującego pełnomocnika z urzędu. Z okoliczności sprawy nie wynika, aby była ona skomplikowana pod względem faktycznym, czy prawnym. Niniejsza sprawa dotyczy oceny spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki możliwości odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w ramach pomocy de minimis. Zdaniem Sądu odwołujący nie wykazuje także cech nieporadności w prowadzeniu własnych spraw, wymagając tym samym potrzeby ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika. Należy podnieść, że brak dostatecznych środków finansowych nie jest jedyną, konieczną przesłanką uwzględnienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu dla strony. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż od każdej strony procesu (zwłaszcza profesjonalnie prowadzącej działalność) należy wymagać staranności w zabezpieczeniu swoich interesów. Stąd też strona będąca przedsiębiorcą, wstępując na drogę sądową, licząc się z koniecznością uiszczenia opłat, powinna odpowiednio gospodarować uzyskiwanymi w toku działalności wpływami (przychodem w rozumieniu prawa podatkowego).

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji postanowienia.